

Qəbələdə Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının III Zirvə toplantısı keçirilmişdir

Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq

Şurasının baş katibi Xəlil Akıncının çıxışı

(Əvvəli 13-cü səhifədə).

Digər mühüm məqam isə üzv ölkələrin diasporları arasında başlanan əməkdaşlıq prosesidir. Diasporlarımız sayca çoxdur, səsləri ilə güclərini birləşdirdikləri halda onların səsi daha çox eşidiləcəkdir. Bu çərçivədə Bakıda və Ankarada təşkil edilən diaspor komitələri rəhbərlərinin toplantıları ilə yanaşı, türkdilli diasporların ortaq fəaliyyət strategiyası qəbul edilmişdir.

Bakıda iyunda keçirilən Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına üzv ölkələrin diaspor təşkilatları rəhbərlərinin I Forumunda 50-yə yaxın ölkədən 600-dən çox diaspor nümayəndəsi iştirak etmişdir. Qarşıdakı dövrdə bu sahədə regional bir qurumun yaradılması planlaşdırılır.

Hörmətli dövlət başçıları! Təlimatlarınıza uyğun olaraq keçən ildən bu yana zirvənin də mövzusunda uyğun olaraq nəqliyyat və gömrük sahələrindəki səylərimizi artırıdığımızı. Bu çərçivədə gömrük sərhədlərində gözləmə müddətlərinin azaldılması, "vahid pəncərə" sistemini yaymaq məqsədi ilə işlərimiz davam edir. Nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıq çərçivəsində nəqliyyat nazirləri bu il Bakıda toplandı.

Toplantıda iştirak edən nəqliyyat nazirləri ortaq əməkdaşlıq protokolunu imzaladılar. Bu toplantıda ortaya çıxacaq problemlərin həll edilməsi üçün nazir müavinləri səviyyəsində əlaqələndirmə qurumunun yaradılması qərarlaşdırıldı.

Nəqliyyat və gömrük birgə əməkdaşlıq sahələridir. Beynəlxalq və ya regional səviyyədə üzv ölkələr tərəfindən həyata keçirilən "İpək yolu", "Karvansaray", Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, "Mərmərə" layihələrinin ən qısa zaman-

da bitməsi ortaq maraqlarımız üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Xəzərdən keçən nəqliyyatın inkişaf etdirilməsi üzv ölkələrimizi global tranzit ticarət mərkəzinə çevirəcəkdir. Üzv ölkələrin qanunvericiliyinin bu sahəyə uyğun olaraq təkmilləşdirilməsinin təşviqi gündəliyimizdə duran məsələdir.

Son iki zirvə toplantısı arasında xarici siyasətlərdə əməkdaşlıq məsələləri önə çəkilmişdir. Türkdilli Dövlətlərin xarici işlər nazirləri Nyu-Yorkda və Qahirə şəhərlərində qeyri-rəsmi olaraq görüşmüşlər. Üzv ölkələrin xarici siyasət məsələlərində BMT-nin Baş Assambleyasının iclasında eyni istiqamətdə səs verməsi gözlənilən artım xarici siyasətdə yüksələn əməkdaşlığın bariz nümunəsidir.

Avqustun 15-də Qəbələdə Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının III Zirvə toplantısı çərçivəsində xarici işlər nazirləri arasındakı imzalanmış əməkdaşlıq protokolu bu sahədə bu əlaqələrimizin inkişafına xidmət edəcəkdir. BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasında hər dövrdə bir türk dövlətinin iştirak etməsi, Somaliyə Türkiyə səfirliyinə hücumun Azərbaycanın təşəbbüsü ilə BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasında pislənməsi kimi ortaq maraqlarımızın qorunması baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Üzv ölkələr arasındakı gömrük məsələlərinin müzakirəsinin ilk mərhələsinin aprelə Bakıda təşkil edilməsi də xarici siyasət sahəsində əməkdaşlığımızın genişlənməkdə olduğu bir nümunədir. Toplantıdan sonra Əfqanıstan məsələsində ortaq mövqeyimiz Almatıda keçirilən "İstanbul prosesi" çərçivəsində nazirlər konfransında Qırğızıstanın xarici işlər naziri Erlan Abdil-

dayev tərəfindən səslənmişdir.

Üçüncü tərəflərlə əməkdaşlığın genişləndirilməsi Katibliyin gündəliyində yer almaqdadır. Bu çərçivədə İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı nəzdində müşahidəçilik statusu əldə edilmişdir. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı nəzdində müşahidəçilik statusu üçün rəsmi müraciət olunmuşdur. Bununla birgə BMT-nin Baş Assambleyası nəzdində müşahidəçilik statusu əldə edilməsi istiqamətində təşəbbüsün müsbət nəticələnməsi üçün üzv ölkələrin dəstəyinin artırılmasına ehtiyac vardır.

Digər tərəfdən Katiblik beynəlxalq müstəvidə bizi daha da güclü edəcək addım olaraq Şuranın potensial üzvü ola biləcək Türkmənistan və Özbəkistanın da bütün şura toplantılarına dəvət edilməsi və beləliklə, mövcud əməkdaşlıq prosesinə daxil olmalarının faydası olacaqdır. Həm nəqliyyat nazirləri, həm də digər nazirlər təşkil etdikləri texniki niyyətli toplantılarına Türkmənistan və Özbəkistanın qatılması mövzusunda dövlət başçıların təlimatlarını gözləyirlər. Bu məsələdə müsbət qərarlar verilmişdir.

Məlum olduğu kimi, üzv ölkələrin hər sahədəki mövcud dəstəkləri çalışmalarımızın əsasını təşkil etməkdədir. Səylərimizin davam etdirilməsi üçün 2012-ci ildə Bişkek Zirvəsində imzalanan maliyyə əsasları anlaşması ilə yanaşı, Türk Mədəni İrs Fondu ilə Türk Akademiyasının qurucu anlaşmalarının bütün üzv ölkələrdə tamamlanmasına ehtiyac vardır.

Hörmətli dövlət başçıları! Paylanılan kitablardan görəcəyiniz kimi, Türk Akademiyası son üç ildə önəmli əsərlər ortaya çıxarmışdır. Bu-

nunla yanaşı, Türk Akademiyasına məktəblərdə tədris olunacaq ortaq türk tarixi və ədəbiyyatı kitablarının yazılması tapşırığı verilmişdir. Beynəlxalq bir qurum olaraq fəaliyyət göstərə bilməsi istiqamətində müqavilənin təsdiq olunub icra edilməsi ilə Akademiyanın təsir gücü daha da artacaqdır. Katiblik olaraq Qəbələ Zirvəsindən sonrakı dövrdə də qurumu sürətli şəkildə inkişaf etdirərək gündəliyi müzakirə etmək üçün üzv ölkələrin müvafiq təşkilatları arasında əlaqələndirici vəzifəmizi davam etdirəcəyik. Bu çərçivədə hörmətli dövlət başçıları Qəbələdə nəzərə çatdırdıqları yeni təlimatlarının həyata keçirilməsi üçün müvafiq işlər görəcəyik. Təhsil nazirlərini görüşdürəcəyik, məsləhət görüldükdə bu forumu keçirəcəyik, rəsmi xarici siyasət qurumları arasında yeni bir əməkdaşlıq prosesi başladacağıq, türk dünyası universitetləri arasında oyunlar təşkil edəcəyik, nazirlərin toplantılarını keçirəcəyik, üçüncü tərəflərlə əməkdaşlığı genişləndirəcəyik, turizm üzrə nazirləri görüşdürəcəyik. Gördüyümüz bütün işlər sənədləşdiriləcək, fəaliyyətlərimiz davam etdiriləcəkdir.

Fürsətdən istifadə edərək, bütün Katiblik əməkdaşlarına minnətdarlığımı bildirirəm. Üzv ölkələrin Katibliyə verdiyi dəstəyə görə minnətdarlığımı bildirirəm. Katiblik olaraq ikinci müddətə zirvəyə sədrliyi başa çatan Qırğızıstan ilə bu vəzifəni yeni alan Azərbaycanı təbrik edirəm.

Bundan başqa, ev sahibi hörmətli cənab Prezident İlham Əliyevə yüksək qonaqpərvərliyə görə təşəkkürümü bildirirəm.

Dəyərli dövlət başçıları! Hörmətli Prezident Abdullah Gül və Qazaxıstan Respubli-

kasının Prezidenti Nursultan Nazarbayev'in iştirakı ilə xidməti binamızın rəsmi açılışını ötən il oktyabr ayında Bişkek Zirvəsində qəbul edilən, türk birliyinin simvolu olan bayrağımızı qaldıraraq mərasim keçirdik.

Bu mərasimdə iki dövlət bayrağı dirəyini Türkmənistan və Özbəkistan üçün boş buraxdıq. Türkmənistan Respublikası Nazirlər Kabineti sədrinin müavini Sapardurdu Toyliyevə bu zirvə görüşündə iştirak etdiyi üçün minnətdarlığımı bildirirəm. Ona boş olan dirəyin Türkmənistan bayrağını gözlədiyini xatırlatmaq istəyirəm. Digər tərəfdən, avqustun 15-də keçirilən konsertlə TÜRKSÖY-un 20-ci ildönümünü qeyd etdik. Bu münasibətlə TÜRKSÖY-un baş katibi Düsen Kaseinovu və əməkdaşlarını türk dünyası ilə bağlı gördüyü işlərə görə təbrik edirəm. Bir az sonra bəyannamə ilə yanaşı, prezidentlər tərəfindən imzalanacaq mənim vəzifə səlahiyyət müddətim haqqında qərara görə minnətdarlığımı bildirirəm.

***

Prezident **İlham ƏLİYEV**: Təşəkkür edirəm, indi isə imzalanma mərasiminə başlayırıq.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Türkiyə Prezidenti Abdullah Gül, Qazaxıstan Prezidenti Nursultan Nazarbayev, Qırğızıstan Prezidenti Almazbek Atambayev və Türkmənistan Nazirlər Kabineti sədrinin müavini Sapardurdu Toyliyev Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının III Zirvə toplantısının bəyannaməsini və Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının dövlət başçıları Şurasının baş katibi, səfir Xəlil Akıncının səlahiyyət müddəti haqqında qərarı imzaladılar.

***

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının III Zirvə toplantısına yekun vurdu.

Prezident İlham Əliyevin yekun çıxışı

—Hörmətli qonaqlar, artıq imzalanma mərasimi başa çatmışdır. Zirvə görüşümüz də başa çatır. Bir daha əziz qardaşlarımıza, nümayəndə heyətlərinin başçılarına Qəbələdə bu Zirvə görüşündə iştirak etdiklərinə görə dərin minnətdarlığımı

bildirmək istəyirəm. Əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, bu Zirvə görüşündən sonra aramızdakı əməkdaşlıq daha da artacaq və çox ciddi layihələr icra ediləcəkdir. Bu gün çıxışlarda səslənən dəyərli fikirlər əminəm ki, bizim işi-

mizi zənginləşdirəcək və bu təkliflərin reallaşması əməkdaşlığın yeni pilləyə qalxmasına imkan yaradacaqdır. Səslənən təkliflərlə və ümumiyyətlə, gələcək fəaliyyətimizlə bağlı bir neçə məsələni qeyd etmək istərdim. İqtisadi sahədə

əməkdaşlıq,—bu barədə artıq danışıldı,—böyük perspektivlərə malikdir. Bu gün ölkələrimizin iqtisadi inkişafı çox sürətlidir. Bir daha demək istərdim ki, iqtisadi və maliyyə böhranına baxmayaraq, bu gün ölkələrimiz iqtisadiyyatını inamla

artırırlar. Azərbaycana gəldikdə, son 10 il ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatı üç dəfədən çox artmışdır və bu artım çox təsirli olmuşdur. İqtisadiyyatımız artıq çoxşaxəli, rəqabət qabiliyyətli iqtisadiyyatdır.

(Ardı 15-ci səhifədə).